

دانشگاه الزهرا

دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

عنوان:

نگرشی تحلیلی بر مالیات تورمی در ایران و برخی کشورهای عضو اوپک

استاد راهنما: جناب آقای دکتر ایرج توتونچیان

استاد مشاور: سرکار خانم دکتر زهرا افشاری

دانشجو: بهاره سینکی

شهریور ماه ۱۳۷۹

چکیده:

در کشورهای در حال توسعه، هزینه بخش دولتی معمولاً از درآمد آن فراتر است، بنابراین وجود کسری بودجه در این کشورها امری طبیعی تلقی می شود. یکی از راههای رفع کسری بودجه، استقراض از بانک مرکزی است، بدین ترتیب که دولت از حق قانونی و انحصاری خود برای جبران کسری بودجه دست به انتشار پول می زند، که به دلیل ضعف بنیه اقتصادی کشورهای در حال توسعه این افزایش حجم پول باعث تورم می گردد که این تورم به مانند مالیاتی تحمیلی بر صاحبان پول می باشد و موجب کاهش قدرت خرید مردم می گردد. این موضوع شیوه تامین مالی کسر بودجه را مالیات تورمی می نامند.

ایران به دلیل ساختار نامتعادل بودجه دولت، معمولاً برای تامین مالی کسر بودجه خود، خصوصاً در سالهای اخیر، از حق الضرب پول استفاده نموده است.

در رساله حاضر، ابتدا به بحث نظری در خصوص تورم، مفهوم مالیات تورمی و روشهای اندازه گیری آن پرداخته ایم. سپس آنرا در ایران و برخی کشورهای عوض اوپک محاسبه نموده و نهایتاً با استفاده از یک مدل اقتصاد سنجی، عوامل موثر بر مالیات تورمی را شناسایی و تحلیل نمودیم.

نتایج تحقیق حاضر نشان می دهد که طی سالهای ۱۳۷۷ - ۱۳۴۰ مالیات تورمی در دهه ۱۳۶۰ سهم قابل توجهی در تامین مالی مخارج و کسری بودجه دولت در کشورمان داشته است و میانگین سهم مالیاتی از کل درآمدهای دولت طی دوره مذکور، ۲۳ درصد بوده است. نیز با توجه به ساختار بودجه ای ایران این مطالعه نشان می دهد که سهم خالص صادرات از تولید ناخالص داخلی بیشترین تاثیر را در کاهش مالیات تورمی داشته است و این بیشتر از جانب صادرات غیر نفتی می باشد.

در خصوص کشورهای عضو اوپک نیز به دلیل فقدان آمار مورد نیاز، مدل هایی که تخمین زده شد، نتایج قابل تفسیری ارائه نداد. به همین دلیل توصیه های سیاستی برای ایران ارائه گردید.

فهرست مطالب

چکیده

مقدمه

فصل اول: مروری بر دیدگاه ها و تحقیقات انجام شده پیرامون پول و تورم

۱-۱ برخی از دیدگاه های نظری تورم

۱-۱-۱ نظریه پولی تورم

۱-۱-۲ نظریه فراکش تقاضا

۱-۱-۳ نظریه فشار هزینه

۱-۱-۴ نظریه ساختاری تورم

۱-۲ تحلیل نظری بودجه دولت، مالیات و مالیات تورمی

۱-۳ تعاریف و روشهای اندازه گیری مالیات تورمی

مروری بر مفهوم مالیات تورمی

تعاریف مختلف مالیات تورمی

۱-۴ بررسی برخی از یافته های تجربی پیرامون مالیات تورمی - پول و تورم

۱-۵ خلاصه

فصل دوم: تحلیل و تعیین مالیات تورمی

۲-۱ محاسبه مالیات تورمی در ایران

۲-۲ محاسبه و بررسی مالیات تورمی در برخی کشورهای عضو اوپک

۲-۳ تخمین مدل مالیات تورمی در برخی کشورهای عضو اوپک

۲-۴ تحلیل وضعیت بودجه و عملکرد اقتصادی دولت در ایران

۲-۵ تحلیل ارتباط کسری بودجه - تورم و مالیات تورمی در ایران

۲-۶ خلاصه

فصل سوم: تخمین الگوی مالیات تورمی

۳-۱ معرفی الگو و متغیرهای توضیحی

۳-۲ تخمین الگو، بررسی نتایج و تحلیل نظری

۳-۳ خلاصه

فصل چهارم: نتایج و پیشنهادات

۴-۱ جمع بندی و نتیجه گیری

۴-۲ توصیه های سیاستی

ضمائم

منابع و مأخذ